

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

פרשת וירא

קיצור ליקוטי מוהר"ן

סימן כ'

ד. וכשמתפלל קדם הדרוש צריך להתפלל בתחנונים, ויבקש מאת הקדוש-ברוך-הוא מתנת חנם ולא יתלה בזכות עצמו. אף-על-פי שעכשו נתעורר משה עזו של עבודתו אין זה המטה כדי להתגאות חס ושלום אלא כדי להכניע הרע שבעדה, כי ברבים יש בהם טובים ורעים וצריך להכניע הרע שברעים פנ"ל. אבל לפני השם יתברך יעמד כדל וברש וידבר תחנונים ולא יתלה בשום זכות:

ה. ובשביל זה אין לאדם לדחק את עצמו על שום דבר אלא יבקש בתחנונים. אם יתן לו השם יתברך יתן ואם לאו לאו, ולא יתעקש שהשם יתברך יעשה לו דוקא רצונו:

ו. ובזכות התורה שממשיכין זוכין לארץ-ישראל. וכן על-ידי שנמצאים אצל הצדיק בשעה שממשיך תורה ודורש ברבים איו יש לו גם כן חלק בהתורה שממשיך הצדיק. ועל-ידי-זה זוכה גם כן לבוא לארץ ישראל כמו שכתוב: "ויתן להם ארצות גוים" וגו' (תהלים ק"ה מד):

ז. אבל ארץ-ישראל היא אחת משלשה דברים שבאים על-ידי יסורים (ברכות ה) ואי אפשר לבוא לארץ-ישראל פי אם על-ידי יסורים. ועקר היסורים הם המונעים הרשעים מוציאי דבת הארץ. ועל-ידי המשכת התורה פנ"ל זוכה להכניע כל המניעות והיסורים. וכפי שלמות התורה שזוכה להמשיך בתקון גדול ביותר כמו כן הוא זוכה להכניע המונעים והרשעים ולבוא לארץ-ישראל:

ח. מי שרוצה להיות איש ישראלי באמת דהינו שילך מדרגא לדרגא אי אפשר פי אם על-ידי קדשת ארץ-ישראל. פי כל עליות שצריכין לעלות אל הקדשה הם רק על-ידי ארץ-ישראל וכן כל עליות התפלות הם רק בארץ ישראל:

ט. וכדי לילך לארץ-ישראל צריך להכניע מתחלה הרשעים מוציאי דבת הארץ ולהענישם בחרבא וקטלא. וכח הזה צריכין לקבל מאדום הממנה על כל הענישים בחרב כמו שכתוב: "ועל חרבך תחיה" (בראשית כ"ז מ). ועל-ידי אותיות התורה שחדש נבראים פחות רוחניות. והן הן מלאכים ממש שמקבלין הפח מאדום הנ"ל. וכחות אלו הן לפי התחדשות התורה והארתה שנתרבה לפי רבות הקדשה שנתוסף למעלה פנ"ל. ולפי רב התורה פן רבוי המלאכים וכן להפך בשהקדשה מעטת המלאכים הנבראים מחדושי התורה הן מעוטי פח שאין פח בידם לקבל פח הנ"ל פי אם להכניע את הרשעים ולהביא מרר בלבבם:

שיחות מוהר"ן

סימן: עו – מעניין סדר הלימוד

שמעתי בשמו מכבר שסיפר, שלמד כל הארבעה שולחן ערוך שלש פעמים. פעם אחת כפשוטו, ופעם שני למד וגמר אותם והיה יודע בכל דין ודין מארבעה שולחן ערוך השורש שלו בגמרא פרוש רש"י ותוספות, ופעם שלישי למד וגמר אותם וזכה לידע בכל דין ודין סוד הכונה של הדין מפני מה הדין כך על פי סוד. וכפי הנשמע כל זה היה בימי נעוריו כי אחר כך חזר וגמר אותם עוד כמה פעמים:

ודרכו היה תמיד שהיה לומד הרבה הרבה כל ימיו עד הסוף אפילו בעת החולאת הכבד שהיה לו בסוף. ואף על פי שהיה עליו טרחא דצבורא שהיה עוסק הרבה עמנו ועם כל אנשיו לקרבם לעבודת ה'. וליתן לנו עצות בכל עסקינו וכו' וכו', וגם מוחו היה משוטט תמיד בהשגות גבוהות ונוראות תמיד וכו' וכו', אף על פי כן היה עוסק בלימוד התורה בפשיטות הרבה בכל יום ויום. ולא היה טרוד כלל, רק תמיד היה בישוב הדעת. ובענין זה היה חידוש נפלא ואי אפשר לספר מזה כלל. ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר. ותמיד היה למודו במהירות גדול מאד:

והיה לומד כמה דפין פוסק בשעה אחת עם כל הפרושים כולם ששביב הארבעה "שולחן ערוך" הנדפסים בכרך גדול, שהם ה"טורי זהב" (קמח) וה"מגן אברהם" (קמט) וה"באר הגולה" (קנ) ו"פרי חדש" (קנא) ו"עטרת זקנים" (קנב) וכיוצא בהם בשאר החלקים. וספר שבעת שהעולם מכינים עצמן להתפלל בבוקר בעת שמתחילין להתקבץ עד שמתחילין להתפלל, באותה השעה הוא לומד ארבעה דפין פוסק (קנג). וכן כל מה שלמד גמרא או פוסק וכיוצא הכל היה במהירות גדול מאד:

וספר עמנו הרבה בענין זה שטוב ללמוד במהירות ולבלי לדקדק הרבה בלמודו. רק ללמד בפשיטות בוריות. ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו מענין לענין רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו. ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמוד הרבה שם ויניח אותו הענין וילמד יותר להלן. ועל פי הרוב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחילה כשילמד כסדר בוריות להלן יותר:

ואמר: שאין צריכין בלמוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, וממילא יבין. ולא יבלבל דעתו בתחילת לימודו שירצה להבין תיכף ומחמת זה יקשה לו הרבה תכף ולא יבין כלל רק יכניס מוחו בהלמוד ויאמר כסדר בוריות וממילא יבין. ואם לא יבין תכף - יבין אחר כך. ואם ישארו איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמוד על כונתו, מה בכך? כי מעלת ריבוי הלמוד עולה על הכל, וכמו שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה (שבת סג): "לגמור והדר לסבל ואף על גב דלא ידע מה קאמר" שנאמר (תהלים קי"ט ט): "גרסה נפשי לתאבה" וכו' (קנד). כי על ידי ריבוי הלימוד שילמד במהירות ויזכה ללמד הרבה, על ידי זה יזכה לעבר כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לגמרם ולחזור להתחיל ולגמרם פעם אחר פעם. ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמוד על דבריהם:

ודבר הרבה מאד בענין זה. ואי אפשר לבאר דברים אלו בכתב היטב. אבל באמת הוא דרך עצה טובה מאד בענין הלמוד. כי על ידי זה יכולים לזכות ללמד הרבה מאד לגמור כמה וכמה ספרים וגם יזכה להבין הדברים יותר, מאשר היה לומד בדקדוק גדול כי זה מבלבל מאד מן הלמוד. וכמה בני אדם פסקו מלמודם לגמרי על ידי רבוי הדקדוקים שלהם. ומאומה לא נשאר בידם. אבל כשירגיל עצמו ללמוד במהירות כנוצר לעיל בלי דקדוקים הרבה, התורה תתקם בידו, ויזכה ללמוד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזהר וקבלה ושאר ספרים כולם. וכבר מבואר (לעיל כ"ח) שיחתו של רבנו זכרונם לברכה שטוב לאדם שיעבר בחייו בכל הספרים של התורה הקדושה:

שבחי מוהר"ן

סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל – סימן לג (המשך)

והיה תמיד הולך ועולה ממדרגה למדרגה. אף על פי שזכה למדרגות גבוהות ונוראות מאד למעלה למעלה וכו', אף על פי כן מעולם לא היה מקרר דעתו בזה כלל, ותכף אחר כך היה לו לב נשבר והיה לו רחמנות גדול על עצמו בהכנעה גדולה וכו' כנוצר לעיל, עד שזכה למדרגה יותר גבוהה. וכן היה דרכו תמיד עד הסוף. וכמה וכמה פעמים היה דרכו שאמר שעתה אינו יודע כלל כלל, וכלל לא. ופעמים נשבע על זה שבאמת אינו יודע כלל (קכא) אף על פי שביום הקודם ובשעה הקודמת גלה דברים עתיקים, אף על פי כן אחר כך אמר שאינו יודע כלל. ובענין זה היה חידוש גדול מאד מאד. ואמר בפרוש על עצמו שהתורה שלו הוא חרוש גדול מאד, אבל "האינו יודע" שלו הוא חרוש גדול ביותר. הינו ענין הנ"ל, כי בכל פעם היה דרכו לומר שעכשו אינו יודע כלל ועין עוד מזה במקום אחר (קכב):

אות עו

על-ידי אִמִּירַת תְּהִלִּים שְׁפוּלָל כָּל הַמַּטְט שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן א', וְנִתְיַסַּד עַל-יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ, שְׂיִזְכֶּה לְהַשִּׁיג שְׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל קִדְשָׁה כַּמּוּבָא וְעַל-יְדֵי הַתְּבוּדָדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנֵי שָׂזָה גַם בֵּן בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר, נִמְשָׁךְ הָאָרְהָ מֵהַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ יְכוּלִּין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּעֶצְמוֹ שְׁנוּכַל לְבַקְשׁוֹ, הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת עַד שָׂזָה בְּעֶצְמוֹ יִהְיֶה נִחְשָׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת מְלֻמְטָה שְׁלָנוּ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵינוּ הָאָרְהָ גְדוּלָה לְתְּשׁוּבָה גַם מְלֻמְעָלָה, בְּחִינַת: "שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֲלֵיכֶם".

כִּי בְּאֵמֶת כָּל צַעֲקוֹתָי שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂצוּעֶק אֲלֵינוּ שׁוּבוּ אֵלַי וְכוּ' בּוֹנְתוּ זֶה בְּעֶצְמוֹ שְׂאֲנַחְנוּ נַצַּעֵק אֲלֵינוּ תָּמִיד הַשִּׁיבֵנו וְכוּ', וְזֶה יִהְיֶה נִחְשָׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ כְּאֵלוֹ אֲנוּ שְׁבִים אֲלֵינוּ מְעַצְמָנוּ, רַק שְׂאִין אֲנוּ מְבִינִים בּוֹנְתוֹ הַקְּדוּשָׁה וְעַל-יְדֵי אִמִּירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדָדוֹת נִמְשָׁךְ הָאָרְהָ מִשְׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא הַשְּׁכַל הַנִּפְלֵא הַזֶּה הַנִּי"ל שְׁכוּלָל הַכֹּל מִתְּתָא לְעֵלָא וּמְעֵלָא לְתַתָּא.

כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה, "מְזוֹמֹר לְדוֹד" לְדוֹד מְזוֹמֹר" לְפַעְמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחֵר-כֵּן שׁוֹרָה עֲלֵינוּ רוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְלַפְעָמִים לְהַפּוֹךְ, הֵינּוּ כְּנִי"ל שְׂמְזוֹמֹרֵי תְּהִלִּים כְּלוּלִים מִשְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת מֵאֲתַעְרוּתָא דְלְתַתָּא קָדָם וּמֵאֲתַעְרוּתָא דְלְעֵלָא קָדָם, וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי אִמִּירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדָדוֹת נִתְקַן הַכֹּל שְׁנוּכַל לְבַקְשׁוֹ הַשִּׁיבֵנו וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה נִחְשָׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ מֵאַחֵר שְׂאֲנוּ מִתְּעוֹרְרִים עַל כָּל פְּנִיִם לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל זֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּר בּוֹדָאֵי לְתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה.

ליקוטי עצות

ערך גאווה וענוה

גנות הגאווה ומעלת הענוה:

א. על ידי גדל הענוה של צדיקי אמת עד שהוא בבחינת אין, על ידי זה הוא יכול לכפר עוונות (ד ז):

ב. על ידי ענוה זוכין להתפשטות הגשמיות ונכללין באין סוף, ויודע שכל מארעותיו כולם הם לטובתו שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא (שם ט):

ג. על ידי גאווה בא עניות (שם ט):

ד. על ידי ענוה זוכין לתשובה. כי עקר התשובה הוא על ידי שמרגיש שפלותו וקטנותו ופגמיו המרובים, ומבין שבודאי ראוי לו לסבל בזיונות

ושפיכות דמים בשביל להתקרב אל האמת, וזה עקר התשובה (ו, ב):

ה. אפלו מי שהתענה וסגף את עצמו, אל יתגאה ויחשב, שכבר הוא צדיק ויכול לעשות פדיונות ולהתפלל תפלות, כי צריך להתבונן בעצמו ולראות שאחר כל התעניתים והסגופים עדין נשארו כל תאוותיו קשורים בגופו, וגם זוהמת תאוות אביו משעת ההולדה, גם זה קשור בגופו עדין. וכשיסתכל על זה בודאי יפול עליו חרדה גדולה ולא יטעה שהוא צדיק. וישתדל להביא ולהשיב כל התפלות לצדיקי אמת, כי רק הם יודעים להתפלל ולהעלות התפלה כראוי, והקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתם ומשגר תפלה סדורה בפיהם.

בְּעֶרְבֵי רֵאשׁ חֹדֶשׁ הַלְּבָנָה הַיָּא בְּתַכְלִית הַמַּעוֹט וְאוֹ דוּקָא מִתְחַלֵּת לְהַתְּמַלְאֵת מִיַּד בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ, וְזֶה רָמַז עַל כָּלל יִשְׂרָאֵל "שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהַתְּחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ", כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים בְּבִרְפַת קִדּוּשׁ לְבָנָה. כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם אֲנוּ עוֹסְקִים בְּתַקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּבְכָל פַּעַם מִתְקַנִּים אוֹתָהּ מְעַט מְעַט, עַד שְׁלַעֲתִיד תִּתְמַלֵּא פְּגִימַתָּה לְגַמְרֵי וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוֹם מְעוֹט וְכוּ', וְאֵף עַל פִּי שְׂבַגְשִׁמִּיּוֹת אֵין אֲנוּ רוֹאִין עֲתָה עֲדִין בְּהַלְּבָנָה שׁוֹם תַּקּוּן כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ חוֹזֵרֵת וּמִתְמַעֲטָת כְּבַתְחִלָּה, אֵף עַל פִּי כֵן אֲנוּ מֵאֲמִינִים שְׂאִין יִגִּיעַתְנוּ לְרִיק, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וּבוֹדָאֵי הַיָּא נִתְתַּקְּנַת בְּרוּחָנִיּוֹת בְּכָל פַּעַם עַד שְׁלַעֲתִיד נִרְאֶה זֹאת עֵין בְּעֵין שְׁנַתְּמַלְאָה פְּגִימַתָּה עַל יְדֵי קִדְשַׁת עֲבוּדַת הַצְּדִיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל. וְכִמוֹ כֵּן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שִׁישׁ לוֹ עֲלִיוֹת וִירִידוֹת כָּל יְמָיו בְּלִי שְׁעוֹר עַד שִׁישׁ שְׁנַדְמָה לוֹ שְׁלֹא פַּעַל כְּלוּם מֵאַחֵר שְׂבַכְל פַּעַם חוֹזֵר וּמִתְמַעֲט אוֹ נַפְגָּם חֶסֶד וְשְׁלוֹם. אֵף עַל פִּי כֵן אֵין שׁוֹם יִגִּיעָה לְרִיק חֶסֶד וְשְׁלוֹם. וְהַעֲקָר הוּא תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת לְחֹזֵק אֵת עֶצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת שֶׁל הַצְּדִיקֵי אֵמֶת שְׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לְכָל אֶחָד תַּקְּנָה לְעוֹלָם הַצְּדִיק אֵינוֹ צָרִיךְ כָּלל לְהַעוֹלָם בְּשִׁבִיל עֶצְמוֹ, כִּי אֲדַרְבָּא, מִמָּנוּ כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת וְכָל הַעֲשִׁירוֹת שְׂבַעוֹלָם כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה, וְעַל כֵּן כָּל מַה שְׁנוֹתְנִין לוֹ מְקַבְּלִין מִמָּנוּ אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוּת יוֹתֵר, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן גַּם כָּל מִי שְׁטוֹרַח בְּגוּפוֹ לְשִׁמְשׁוֹ וּלְהַתְּקַרֵּב אֲלֵינוּ גַּם זֶה נִקְרָא צְדָקָה שֶׁהוּא כָּלל בְּחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלְתַתָּא כִּי הַצְּדִיק מִתְעַלָּה וּמִתְגַּדֵּל מְאֹד עַל יְדֵי אֲתַעְרוּתָא דְלְתַתָּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַטוֹרְחִים לְהַתְּקַרֵּב אֲלֵינוּ וְנִחְשָׁב לְהֵם צְדָקָה

ספר המידות

אות גאווה

כו. על ידי אמונה יהיה לך כח לשבר את עצמך מגאווה, ותמשל על מדת גאווה:

כח. בעל גאווה - מחשבותיו אין מצליחין:

כט. כשנזדמן לך עברה בלי דעת - בודאי יש לך גאווה, ובוה מראין לך, שעדין אין אתה צדיק:

ל. כשבא לך איזה גדלות, תדאג מפורענות:

לא. עני שהוא שפל רוח, אף על פי שאינו נותן צדקה, הוא טוב מעשיר בעל גאווה, אף על פי שנותן צדקה:

לב. כשנופל לך גדלות, תציר לפניך דמות אביך:

לג. גאווה הוא סימן על שבר, חס ושלום:

לד. גאווה בא על ידי שלא תקנת חטאת נעורים:

לה. מי שיינו מחמיץ, בידוע שהוא בעל גאווה:

לו. מי שיש לו גאווה, מדורו אינו מתקים:

לז. מי שיש בו גאווה, אין אני והוא יכולין לדור בעולם. ואפלו רוח קמעה עוכרתו; ואין תפלתו נשמעת; ואין לו רפואה; ובא לידי עניות של תורה; ואשתו מבזה אותו:

לח. מי שמלביש את עצמו במלבוש של תלמיד חכם והוא אינו תלמיד חכם, אין מכניסין אותו במחצתו של הקדוש ברוך הוא:

לט. גאווה מעכבת את משיח ומטריד את האדם מן העולם:

מ. הפסוק: "אם יעלה לשמים שיאו", והפסוק - "כי לא לעולם חסון", הם מסוגלים לשבר את הגאווה: